

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.4.2014
COM(2014) 224 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Raport pe 2013 privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE

{SWD(2014) 141 final}

{SWD(2014) 142 final}

1. INTRODUCERE

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („Carta”) se adresează, în primul și primul rând, instituțiilor UE. Aceasta nu înlocuiește sistemele naționale, ci le completează. Statele membre trebuie să aplice propriile sisteme constituționale și să respecte drepturile fundamentale prevăzute în acestea. Statele membre trebuie să aibă în vedere Carta doar atunci când măsurile lor naționale pun în aplicare dreptul UE, astfel cum se prevede la articolul 51 din Cartă.

Prezentul raport evidențiază rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene („Curtea”) în punerea în aplicare a Cartei, în special în ceea ce privește cele mai recente evoluții din cadrul jurisprudenței sale cu privire la aplicabilitatea Cartei în statele membre.

De asemenea, raportul prezintă modul în care instituțiile UE au respectat și promovat drepturile fundamentale, sub supravegherea Curții, în toate inițiativele lor, inclusiv în ceea ce privește elaborarea de noi acte legislative și de noi politici, precum și cu privire la acțiunile de asigurare a respectării legislației.

În fine, raportul atrage atenția asupra importanței Convenției europene a drepturilor omului și asupra progreselor înregistrate privind aderarea UE la acest instrument.

În documentul de lucru al serviciilor Comisiei anexat la prezentul raport (anexa 1) sunt prezentate informații detaliate privind punerea în aplicare a Cartei, care ilustrează problemele concrete cu care s-au confruntat cetățenii. În altă anexă (anexa 2), sunt prezentate progresele înregistrate în punerea în aplicare a Strategiei pentru egalitatea între femei și bărbați 2010-2015.

2. APLICABILITATEA CARTEI ÎN CAZUL STATELOR MEMBRE

Judecătorii naționali sunt tot mai conștienți de impactul Cartei și solicită orientări Curții¹ cu privire la aplicarea și interpretarea acesteia prin intermediul procedurii trimiterilor preliminare².

Pentru a stabili dacă o situație se încadrează sau nu în domeniul de aplicare al Cartei, astfel cum este definit la articolul 51, Curtea analizează în special dacă legislația națională relevantă vizează punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului UE, natura legislației, dacă legislația în cauză urmărește alte obiective decât cele prevăzute de legislația UE și, de asemenea, dacă există norme specifice în legislația UE cu privire la chestiunea respectivă sau care o pot afecta³.

Trei cazuri recente reprezintă exemple bune de situații în care Curtea a statuat că statele membre **nu puneau în aplicare acte legislative ale UE** și, prin urmare, Carta nu era aplicabilă în acele situații.

În primul rând, în cauza Pringle⁴, Curtea a statuat că, prin instituirea mecanismului permanent de soluționare a crizelor pentru țările din zona euro, statele membre nu puneau în aplicare acte legislative ale UE. Tratatul nu conferă competențe specifice UE cu privire la instituirea unui astfel de mecanism, prin urmare, statele membre nu puneau în aplicare dreptul UE, în sensul articolului 51, deci Carta nu era aplicabilă.

¹ Pentru o privire de ansamblu asupra cererilor de pronunțare a unei hotărâri preliminare transmise Curții în 2013 care se referă la Cartă, a se vedea appendicele II.

² A se vedea articolul 267 din TFUE.

³ CJUE, C-309/96, Annibaldi, 18.12.1997, punctele 21-23, și C-40/11, Iida, 8.11.2012, punctul 79.

⁴ CJUE, C-370/12, Thomas Pringle, 27.11.2012.

În al doilea rând, în cauza Fierro și Marmorale⁵, Curtea a examinat legislația italiană care prevede că un act de vânzare de bunuri imobiliare este anulat în cazul în care bunul imobiliar în cauză a fost modificat fără a se ține seama de legislația în materie de urbanism. O astfel de anulare automată împiedică exercitarea dreptului la proprietate (articolul 17⁶). Curtea a declarat cauza inadmisibilă deoarece nu exista nicio legătură între legislația națională în materie de urbanism și legislația UE.

În al treilea rând, în cauza Cholakova⁷, Curtea a examinat arestarea de către Poliția bulgară a doamnei Cholakova deoarece aceasta refuzase să își prezinte cartea de identitate în timpul unui control efectuat de poliție. Curtea a considerat că, dat fiind că doamna Cholakova nu și-a arătat intenția de a părăsi teritoriul Bulgariei, cauza avea un caracter strict național. Curtea a statuat că nu este competentă să instrumenteze cauza și a declarat-o inadmisibilă.

În prezent, există trei situații în care **aplicabilitatea Cartei este evidentă**.

În primul rând, „punerea în aplicare a legislației UE” se referă la **activitatea legislativă și la practicile administrative și judiciare ale statelor membre în îndeplinirea obligațiilor care le revin în temeiul legislației UE**. Așa stau lucrurile, de exemplu, în cazul în care statele membre asigură protecția jurisdicțională efectivă pentru protejarea drepturilor de care se bucură justițiabilii în temeiul legislației UE, obligație care le revine statelor membre în temeiul articolului 19 alineatul (1) din TUE. Directiva privind libera circulație⁸ le permite statelor membre să limiteze libera circulație a cetățenilor UE din motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică. Curtea a hotărât în cauza ZZ că motivul pentru un astfel de refuz trebuie comunicat persoanei în cauză.⁹ În această cauză nu au fost comunicate motivele pentru care a fost emisă o decizie de refuzare a intrării pe teritoriul Regatului Unit din motive de securitate națională. Curtea a confirmat că persoana interesată are dreptul de a fi informată cu privire la motivul deciziei de refuzare a intrării, protecția necesară a siguranței statului neputând avea ca efect lipsirea persoanei interesate de dreptul său de a fi ascultată și, prin urmare, anularea caracterului efectiv al dreptului său de a exercita căile de atac (articolul 47).

În al doilea rând, Curtea a stabilit aplicabilitatea Cartei **atunci când o autoritate a unui stat membru recurge la puterea sa de apreciere cu care este investită în temeiul legislației UE**. În cauza Kaveh Puid¹⁰, Curtea și-a confirmat jurisprudența¹¹ constantă precedentă și a statuat că atunci când există motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante în sensul articolului 4 din Cartă statele membre nu pot transfera un solicitant de azil către statul membru desemnat drept responsabil.

În fine, măsurile naționale legate de plata fondurilor UE gestionate în comun pot constitui punere în aplicare a legislației UE. În cauza Blanka Soukupová¹², Curtea a statuat că, la punerea în aplicare a Regulamentului nr. 1257/1999 al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European de Orientare

⁵ CJUE, C-106/13, Francesco Fierro și Fabiana Marmorale/ Edoardo Ronchi și Cosimo Scocozza, 30.5.2013.

⁶ Articolele menționate în raport între paranteze sunt articole din Cartă.

⁷ CJUE, C-14/13, Gena Ivanova Cholakova, 6.6.2013.

⁸ Directiva 2004/38/CE, JO 2004 L 158, p. 77.

⁹ CJUE, C-300/11 ZZ/Secretary of State for the Home Department, 4.6.2013.

¹⁰ CJUE, C-4/11 Bundesrepublik Deutschland/Kaveh Puid, 14.11.2013.

¹¹ CJUE, cauzele conexate C-411/10 și C-493/10, NS/ Secretary of State for the Home Department, 21.12.2011.

¹² CJUE, C-401/11 Blanka Soukupová, 11.4.2013.

și Garantare Agricolă, statele membre sunt obligate să respecte principiile egalității de tratament și nediscriminării, consacrate la articolul 20, la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 din Cartă. Atunci când acordă ajutor de pensionare anticipată pentru agricultorii în vârstă, statele membre sunt obligate să asigure egalitatea de tratament între femei și bărbați și să interzică orice formă de discriminare pe criterii de gen.

O cauză extrem de dezbătută în 2013 privind **aplicabilitatea Cartei** a fost **Åkerberg Fransson**¹³. Hotărârea în această cauză reprezintă un pas important în procesul în curs de desfășurare de clarificare a interpretării articolului 51 din Cartă.

Curții i s-a solicitat să clarifice dacă actele legislative interne care îndeplinesc obiective stabilite în legislația UE reprezintă, de asemenea, situații în care legislația UE este „pusă în aplicare” în sensul articolului 51 din Cartă. Cauza a fost înaintată Curții, pentru ca aceasta să pronunțe o hotărâre preliminară, de către o instanță districtuală din Suedia căreia nu îi era clar dacă pot fi demarate procedurile penale pentru evaziune fiscală în contextul declarațiilor privind TVA-ul împotriva unui pârât căruia îi fusese deja aplicată o sancțiune fiscală administrativă pentru același act de furnizare de informații false. O astfel de procedură ar fi trebuit să fie examinată în raport cu principiul *ne bis in idem* (principiu conform căruia o persoană nu poate fi pedepsită de două ori pentru aceeași infracțiune), consacrat la articolul 50 din Cartă, chiar dacă actele legislative interne care reprezintă temeiul juridic al sancțiunilor administrative și al procedurilor penale respective nu au fost adoptate pentru a transpune acte legislative ale UE.

Curtea a indicat faptul că, în baza legislației UE, statele membre au obligația de a asigura colectarea în întregime a TVA-ului datorat, de a combate activitățile ilegale care afectează interesele financiare ale UE și de a adopta aceleași măsuri de combatere a fraudei care afectează interesele financiare ale UE ca cele pe care le adoptă pentru a combate fraudă care aduce atingere propriilor interese.¹⁴

Resursele proprii ale UE includ veniturile provenite din aplicarea unei rate uniforme bazelor armonizate de evaluare a TVA-ului stabilite conform normelor UE. Prin urmare, există o legătură directă între colectarea veniturilor din TVA în conformitate cu legislația UE relevantă și punerea la dispoziția bugetului UE a resurselor din TVA corespunzătoare. Orice lacune în colectarea veniturilor din TVA la nivel național poate avea un impact asupra bugetului UE. Curtea a statuat că, „[i]ntrucât drepturile fundamentale garantate de cartă trebuie (...) să fie respectate atunci când o reglementare națională intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, nu pot exista situații care să țină astfel de dreptul Uniunii fără ca drepturile fundamentale menționate să poată fi aplicate. Aplicabilitatea dreptului Uniunii o implică pe cea a drepturilor fundamentale garantate de cartă”¹⁵. Conform Curții, prin reglementările naționale din acest context „se tinde la sancționarea unei încălcări a dispozițiilor directivei menționate și se urmărește, așadar, punerea în aplicare a obligației impuse de tratat statelor membre de sancționare efectivă a comportamentelor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii.”¹⁶

În ceea ce privește hotărârea pronunțată în această cauză, Curtea a remarcat faptul că principiul conform căruia o persoană nu poate fi pedepsită de două ori pentru aceeași infracțiune nu împiedică un stat membru să aplice, pentru aceleași fapte, o

¹³ CJUE, C-617/10, Åklagaren/Hans Åkerberg Fransson, 26.2.2013.

¹⁴ Ibid., punctul 26.

¹⁵ Ibid., punctul 21.

¹⁶ Ibid., punctul 28.

combinație de sancțiuni fiscale și penale, atât timp cât sancțiunea fiscală nu îmbracă un caracter penal.

3. ACȚIUNI DE PROMOVARE A PUNERII ÎN APLICARE EFECTIVE A CARTEI

Drepturile fundamentale sunt promovate prin intermediul tuturor politicilor UE. În cazurile în care UE are competența de a acționa, Comisia propune legislație UE care dă un efect concret drepturilor și principiilor consacrate în Cartă. De asemenea, Comisia ia măsuri active de promovare a Cartei și asigură respectarea legislației UE prin inițierea împotriva statelor membre a procedurilor privind încălcarea dreptului comunitar.

Respectarea Cartei de către instituții este analizată de către Curte, care verifică dacă actele legislative ale UE respectă dispozițiile Cartei.

3.1. Legislația UE

Comisia se asigură că toate **propunerile legislative** respectă și promovează drepturile fundamentale și verifică îndeaproape acest lucru. Comisia utilizează această abordare pe tot parcursul procesului legislativ, de la elaborarea propunerii, la discuțiile dintre instituțiile UE din cadrul negocierii acestora și la adoptarea sa finală.

3.1.1. Propunerile legislative

În domeniul dreptului penal, **Comisia a propus cinci măsuri juridice care să promoveze în continuare Agenda privind drepturile procedurale** și să consolideze temelia politicii europene în materie de justiție penală. Aceste măsuri includ trei propuneri de directive privind:

- consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și ale dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (articolele 48 și 47);
- garanții speciale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale (articolele 24 și 49);
- acordarea de asistență judiciară provizorie persoanelor suspectate sau acuzate private de libertate și de asistență judiciară în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare [articolul 47 alineatul (3)].

Măsurile includ și două recomandări, una privind garanțiile procedurale pentru persoanele vulnerabile suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, iar alta privind dreptul la asistență judiciară pentru persoanele suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (articolul 47)¹⁷.

Pentru a consolida principiul încrederii reciproce pe care se bazează cooperarea judiciară, este esențial ca măsurile de drept penal să se întemeieze pe standarde solide pentru drepturile procedurale și drepturile victimelor, care să fie aplicabile la nivelul întregii UE și să fie conforme cu Carta.

Comisia a asigurat, de asemenea, o protecție eficace a privilegiului juridic profesional în cadrul legislației UE referitoare la spălarea de bani. Propunerea de **Directivă privind combaterea spălării banilor** din februarie 2013 impune obligația de a raporta către autorități suspiciunile de spălare de bani sau de finanțare a terorismului într-o serie de activități profesionale. Cu toate acestea, având în vedere importanța crucială a dreptului la apărare (articolul 48), directiva propusă prevede că statele membre nu aplică această obligație în cazul avocaților în anumite

¹⁷ COM(2013) 821, 822 și 824, 27.11.2013, și COM(2013) 8178 și 8179, 27.11.2013.

circumstanțe, de exemplu cu privire la informațiile primite în cursul evaluării situației juridice a unui client.¹⁸

În plus, Comisia a asigurat faptul că, **atunci când își exercită dreptul la liberă circulație în UE, lucrătorii** au la dispoziție căi de atac. Propunerea legislativă¹⁹ respectivă vizează, printre altele, introducerea unei obligații cu caracter juridic ca statele membre să le ofere lucrătorilor mobili din UE căi de atac adecvate la nivel național (articolul 47).

În septembrie 2013, Comisia a propus un regulament privind indicii utilizați ca **indici de referință în cadrul instrumentelor financiare și al contractelor financiare**.²⁰ Prin acest regulament, Comisia vizează ca indicii de referință furnizați de operatorii de pe piață din sectorul financiar să facă obiectul unor standarde și unei supravegheri mai clare. Comisia are în vedere acordarea autorităților competente a unor atribuții în materie de verificare și de asigurare a respectării legislației, inclusiv acces la transferurile de date, la cerere. Comisia a evaluat impactul propunerii asupra mai multor drepturi protejate de Cartă: protecția datelor cu caracter personal (articolul 8), libertatea de exprimare și de informare (articolul 11) și libertatea de a desfășura o activitate comercială (articolul 16).

În propunerea sa de Regulament de stabilire a unor norme de supraveghere a frontierelor maritime externe în contextul cooperării operative coordonate de Frontex²¹, adoptată în aprilie 2013, Comisia a asigurat faptul că toate măsurile luate în timpul operațiunilor de supraveghere coordonate de Frontex respectă pe deplin drepturile fundamentale și principiul nereturnării, ceea ce implică faptul că nici un refugiat nu poate fi returnat într-o țară în care există un risc real de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse sau tratamente inumane sau degradante [articolul 19 alineatul (2)]. Înainte de a decide debarcarea într-o țară terță, statele membre trebuie să ia în considerare situația generală din țara terță respectivă, pentru a se asigura că aceasta nu aplică practici care încalcă principiul nereturnării, identifică persoanele interceptate sau salvate și evaluează situația personală a acestora.

3.1.2. *Negocieri interinstituționale care implică aspecte importante legate de drepturile fundamentale*

2013 a fost un an important pentru dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Având în vedere revelațiile din anul respectiv cu privire la programele de supraveghere la nivel mondial care puteau monitoriza comunicațiile tuturor cetățenilor, instituțiile UE au fost nevoite să facă progrese cu privire la negocierile purtate cu privire la un nou standard în materie de protecție a datelor.²² În octombrie 2013, Comisia LIBE a Parlamentului European a sprijinit propunerea Comisiei.²³ Scopul reformei este de a le reda cetățenilor controlul asupra datelor lor prin actualizarea drepturilor acestora (articolul 8). Consimțământul explicit, „dreptul de a fi uitat”, dreptul la portabilitatea datelor și dreptul de a fi informat cu privire la încălcarea securității datelor cu caracter personal reprezintă elemente-cheie. Acestea vor contribui la eliminarea decalajului din ce în ce mai mare dintre cetățeni și societățile cărora le fac cunoscute datele lor, de bunăvoie sau în alt mod.

¹⁸ CJUE, C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, 26.6.2007.

¹⁹ COM(2013) 236 final, 26.4.2013.

²⁰ COM(2013) 641 final, 18.9.2013.

²¹ COM(2013) 197 final, 12.4.2013.

²² COM(2012) 11 final, 25.1.2012, și COM(2012) 10 final, 25.1.2012.

²³ Parlamentul European, documentul nr. A7-0403/2013.

Pentru a promova libertatea de a desfășura o activitate comercială, consacrată la articolul 16 din Cartă, Comisia a prezentat în 2012 o propunere de modernizare a normelor privind **procedurile transfrontaliere de insolvență**.²⁴ În cursul negocierilor, cu privire la care s-au înregistrat progrese reale în 2013, a fost analizat cu atenție impactul acestei propuneri asupra drepturilor creditorilor minoritari la o cale de atac eficace (articolul 47) și la proprietate (articolul 17).

3.1.3. *Punerea în aplicare a Cartei prin măsuri adoptate de către puterea legislativă a UE și de către Comisie*

În domeniul drepturilor procedurale, a fost adoptată **Directiva privind dreptul de a avea acces la un avocat** și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate²⁵. Prin acest act legislativ fundamental, tuturor suspectilor le este garantat dreptul de a primi asistență din partea unui avocat încă din primele etape ale procedurii și până la încheierea acesteia (articolele 47 și 48).

Parlamentul European și Consiliul au adoptat **Regulamentul Dublin** reformat²⁶, care le garantează solicitanților o cale de atac eficientă împotriva deciziilor de transfer, asigurându-se astfel că dreptul solicitanților de azil de a rămâne pe teritoriu este aplicat pe deplin și că se reduce riscul „returnărilor în lanț” [articolul 19 alineatul (2)]. Regulamentul include, de asemenea, jurisprudența Curții care prevede că solicitantul de azil nu poate fi returnat într-un stat membru în care există un risc real să i se încalce drepturile fundamentale. În acest caz, un alt stat membru trebuie să își asume fără întârziere responsabilitatea, pentru a nu periclita accesul rapid la justiție al solicitantului de azil.

Parlamentul European și Consiliul au adoptat, de asemenea, **Directiva privind procedura de azil**²⁷ și **Directiva privind condițiile de primire**²⁸. Prima dintre acestea îmbunătățește garanțiile prin care se protejează dreptul fundamental la azil, în special prin consolidarea dreptului de acces la procedura de azil (articolele 18 și 19), în timp ce cea de a doua directivă include standarde îmbunătățite și mai clare prin care să se protejeze mai eficace dreptul fundamental la demnitate (în special în ceea ce privește solicitanții de azil vulnerabili), armonizează în continuare normele privind luarea în custodie publică, stabilind motive clare și restrictive privind aceasta, condițiile aferente luării în custodie publică și garanții pentru persoanele ținute în custodie publică (articolele 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 și 47).

În ceea ce privește **drepturile victimelor, un Regulament privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție în materie civilă**²⁹ stabilește un mecanism simplu și rapid de recunoaștere a măsurilor de protecție dispuse în materie civilă într-un stat membru. Persoanele protejate de astfel de măsuri (în cea mai mare parte femei care au obținut ordine de restricție împotriva cuiva) pot, așadar, să fie sigure că ordinul obținut în țara lor de origine va avea același statut, indiferent unde se află în UE.

Alegerile europene din 2014 vor fi primele alegeri organizate în temeiul Tratatului de la Lisabona, care a consolidat competențele Parlamentului European. În recomandarea sa din martie 2013³⁰, Comisia a invitat partidele politice să susțină un

²⁴ COM(2012) 744 final, 12.12.2012.

²⁵ Directiva 2013/48/UE, JO L 294.

²⁶ Regulamentul 604/2013, JO L 180, p. 31.

²⁷ Directiva 2013/32/UE, JO L 180.

²⁸ Directiva 2013/33/UE, JO L 180, 29.6.2013, p. 96.

²⁹ Regulamentul 606/2013, JO L 181.

³⁰ Recomandarea 2013/142/UE, JO L 79, p. 29.

candidat pentru funcția de președinte al Comisiei Europene la următoarele alegeri europene și să informeze publicul cu privire la afilierea acestuia la un partid politic european. Recomandarea vizează promovarea dreptului la vot, consacrat la articolul 39 din Cartă, prin informarea alegătorilor cu privire la chestiunile aflate în joc în aceste alegeri, încurajând o dezbatere la nivel european și, în cele din urmă, îmbunătățind rata de participare la vot.

3.2. Măsurile de promovare a drepturilor fundamentale

Întreprinderile mari din UE continuă să fie conduse în mod predominant de bărbați. Pentru a se obține o egalitate reală între femei și bărbați în organele de conducere, în conformitate cu articolul 23 din Cartă, Comisia a propus anul trecut o directivă care să consolideze echilibrul de gen în rândul administratorilor neexecutivi ai societăților cotate la bursă³¹. Parlamentul European a adoptat în noiembrie 2013, la prima lectură, o rezoluție³² privind directiva propusă, confirmând astfel consensul larg cu privire la o mai mare reprezentare a femeilor în organele de conducere și demonstrând un sprijin larg pentru abordarea Comisiei în ceea ce privește redresarea dezechilibrului actual.

Un alt domeniu în care UE continuă să consolideze protecția egalității drepturilor și să promoveze adoptarea de măsuri pozitive este cel al **integrării romilor**. În 2013, s-au realizat progrese considerabile referitoare la o abordare la nivelul UE privind soluționarea problemei excluziunii romilor. În decembrie 2013 a fost adoptată în unanimitate în acest sens o recomandare a Consiliului³³. Statele membre s-au angajat să îmbunătățească integrarea economică și socială a comunităților de romi. Pe parcursul procesului, romii au fost incluși în discuții la cele mai înalte niveluri decizionale.

3.3. Măsuri de asigurare a respectării legislației UE

Comisia și-a exercitat rolul de gardian al tratatelor și a luat măsuri pentru a garanta faptul că statele membre asigură respectarea legislației UE care dă un efect concret Cartei.

În urma analizării punerii în aplicare la nivel național a **Codului de vize**³⁴ în ceea ce privește dreptul de exercitare a unei căi de atac împotriva refuzului/anulării/revocării unei vize, Comisia a ridicat o serie de întrebări referitor la compatibilitatea legislației naționale cu dispozițiile Codului de vize și ale Cartei. Aceasta a concluzionat că dreptul la o cale de atac eficientă, consacrat la articolul 47 din Cartă, prevede că introducerea unei căi de atac împotriva refuzului, anulării sau revocării unei vize implică accesul la un organism judiciar doar ca unică instanță de recurs sau ca o ultimă astfel de instanță. Au fost trimise scrisori de punere în întârziere mai multor state membre.

În 2012³⁵, Curtea a statuat că reducerea bruscă și radicală în Ungaria a vârstei de pensionare a judecătorilor, procurorilor și notarilor nu respecta Directiva 2000/78, care asigură faptul că principiul nediscriminării recunoscut la articolul 21 din Cartă este respectat pe deplin în domeniul ocupării forței de muncă. În urma unui dialog fructuos cu Comisia, în martie 2013 Ungaria a adoptat o lege care oferă soluții la

³¹ COM(2012) 614 final, 14.11.2012

³² Parlamentul European, documentul nr. A7-0340/2013.

³³ Recomandare a Consiliului cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre, 9.12.2013.

³⁴ Regulamentul (CE) nr. 810/2009, JO L 243.

³⁵ CJUE, C-286/12, Comisia/Ungaria, 6.11.2012.

toate problemele ridicate și pune în aplicare în mod corect și complet hotărârea Curții.

În fine, în ceea ce privește **protecția datelor**, Comisia a monitorizat punerea în aplicare de către Austria a hotărârii³⁶ din 2012 a Curții care constata că autoritatea de supraveghere a protecției datelor nu este independentă. Austria și-a modificat legislația privind protecția datelor și s-a asigurat că membrul autorității care gestionează activitatea de zi cu zi a acesteia face obiectul supravegherii doar de către președintele autorității și că autoritatea nu mai face parte din Cancelaria Federală, ci dispune de propriul buget și personal.

3.4. Controlul Curții asupra instituțiilor UE

Respectarea Cartei de către instituțiile UE este verificată de către Curte, care a pronunțat mai multe hotărâri pentru a se asigura că instituțiile UE acționează în conformitate cu dispozițiile Cartei. Aceste hotărâri se refereau, de asemenea, la măsura în care legislația UE și deciziile UE adresate unor persoane fizice respectă dispozițiile Cartei.

UE poate dispune aplicarea de sancțiuni sau de măsuri restrictive care ar putea avea un impact asupra drepturilor fundamentale ale persoanei vizate de aceste sancțiuni sau măsuri. În hotărârea pronunțată în recursul introdus în cauza Kadi II³⁷, Curtea a clarificat anumite drepturi procedurale ale persoanelor suspectate de asociere la comiterea de acte de terorism, inclusiv dreptul la bună administrare, dreptul la o cale de atac eficientă și dreptul la un proces echitabil (articolele 41 și 47). Curtea a **asigurat protecția drepturilor și libertăților fundamentale, recunoscând, în același timp, necesitatea imperativă de combatere a terorismului internațional**. Activele domnului Kadi au fost înghețate de către Comisie, punându-se astfel în aplicare o decizie a Comitetului pentru sancțiuni al ONU, ca parte a unei rezoluții a Consiliului de Securitate al ONU. Curtea a statuat că, din moment ce Comisia nu a prezentat informații sau elemente de probă în sprijinul afirmațiilor conform cărora domnul Kadi ar fi fost implicat în activități legate de terorismul internațional (acuzatii pe care acesta le-a negat cu vehemență), afirmațiile respective nu justificau adoptarea, la nivelul UE, a unor măsuri restrictive împotriva sa.

Într-o serie de cazuri, indiferent de existența sau nu a unor rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, instituțiile UE au adoptat decizii și regulamente de înghețare a fondurilor persoanelor și organismelor pe care instituțiile UE le-au identificat ca fiind implicate în proliferarea nucleară. Unele dintre persoanele și organisme în cauză au introdus acțiuni de anulare a acestor decizii. Într-o serie de hotărâri³⁸, Tribunalul a anulat acțiuni inițiate de către instituțiile UE împotriva mai multor solicitanți. Tribunalul a constatat că instituțiile UE nu au furnizat suficiente elemente de probă pentru a justifica măsurile luate și că, în anumite cazuri, instituțiile UE au încălcat obligația de a furniza justificări și de a prezenta elemente de probă.

³⁶ CJUE, C-614/10, Comisia /Austria, 16.10.2012.

³⁷ CJUE, C-584/10 P Comisia și alții/Kadi (Kadi II), recurs împotriva hotărârii pronunțate în cauza T-85/09, Kadi/Comisia (Kadi I), 18.7.2013.

³⁸ Tribunalul, cauzele conexate T-35/10 și T-7/11, Bank Melli Iran; cauza T-493/10, Persia International Bank plc; cauzele conexate T-4/11 și T-5/11, Export Development Bank of Iran; T-12/11 Iran Insurance Company; T-13/11, Post Bank Iran; T-24/11, Bank Refah Kargaran; T-434/11, Europäisch-Iranische Handelsbank AG; cauzele conexate T-42/12 și T-181/12, Naser Bateni; T-57/12, Good Luck Shipping și cauza T-110/12, Iranian Offshore Engineering & Construction Co./Consiliul, 6.9.2013.

În cauza Besselink³⁹, Tribunalul a pus în aplicare **dreptul de acces la documente**, consacrat la articolul 42 din Cartă, și a anulat parțial decizia Consiliului de refuzare a accesului la un document privind aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului. Curtea a statuat că Consiliul făcuse o greșală de evaluare când a refuzat o solicitare de acces la una dintre directivele de negociere pe care o adoptase. Poziția reflectată în documentul respectiv fusese deja comunicată părților implicate în negociere, prin urmare comunicarea documentului nu putea pune în pericol climatul de încredere dintre părțile la negociere.

Aceste decizii erau adresate unor persoane fizice, însă Curtea examinează și actele legislative ale UE adresate statelor membre.

Curtea a examinat **compatibilitatea Deciziei-cadru privind mandatul european de arestare**⁴⁰ **cu articolele 47 și 48 din Cartă**. Curții i s-a solicitat să clarifice dacă un stat membru ar putea condiționa predarea unei persoane condamnate în contumacie de posibilitatea ca acea condamnare să poată face obiectul controlului jurisdicțional în statul membru emitent, pentru a se evita orice efecte negative asupra dreptului la un proces echitabil și asupra drepturilor apărării, astfel cum sunt garantate de constituția statului membru care predă persoana în cauză⁴¹. Curtea a statuat că Decizia-cadru privind mandatul european de arestare era compatibilă pe deplin cu Carta. Supunerea predării unei persoane unei condiții care nu este prevăzută în decizia-cadru ar submina principiile încrederii reciproce și al recunoașterii pe care respectiva decizie urmărește să le respecte și ar compromite eficacitatea acesteia.

4. ROLUL CEDO

Deși Carta se aplică numai atunci când statele membre pun în aplicare dreptul UE, acest lucru nu înseamnă că protecția drepturilor fundamentale nu este asigurată în mod satisfăcător. Persoanele fizice recurg la căi de atac naționale și, după ce le-au epuizat, pot introduce o acțiune în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, în conformitate cu Convenția europeană a drepturilor omului, la care toate statele membre ale UE sunt parte.

Tratatul de la Lisabona a impus UE obligația de a adera la Convenția europeană a drepturilor omului. În aprilie 2013, a fost finalizat proiectul de acord privind aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului, marcându-se o etapă importantă în procesul de aderare. Ca o etapă următoare, Comisia a solicitat Curții să emită un aviz cu privire la proiectul de acord.

5. CONCLUZIE

În 2013, Curtea a examinat un număr mare de cauze privind aplicabilitatea Cartei la nivel național. Acest fapt evidențiază interacțiunea tot mai mare dintre Cartă și sistemele juridice naționale. În acest context, hotărârea în cauza Åkerberg Fransson joacă un rol important în definirea în continuare a aplicării dispozițiilor Cartei în statele membre de către judecătorii naționali, deși jurisprudența în acest sens este în continuă evoluție și este probabil să fie rafinată în permanență.

Judecătorii naționali sunt actori-cheie în acțiunile de apărare a drepturilor și libertăților consacrate în Cartă, deoarece aceștia asigură în mod direct faptul că

³⁹ Tribunalul, T-331/11, Besselink/Consiliul, 12.9.2013.

⁴⁰ Decizia-cadru 2002/584/JAI, modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI, JO 2009 L 81, p. 24.

⁴¹ CJUE, C-399/11, Stefano Melloni/Ministerio fiscal, 26.2.2013.

cetățenii obțin reparații integrale în situațiile în care drepturile fundamentale care intră în domeniul de aplicare al dreptului UE nu au fost respectate.

Instituțiile UE au făcut eforturi semnificative în vederea asigurării aplicării consecvente a dispozițiilor Cartei de când acestea au dobândit caracter juridic obligatoriu în legislația primară a UE. Orice impact asupra drepturilor fundamentale trebuie analizat îndeaproape în cursul procedurilor legislative, în special în etapa de elaborare a soluțiilor de compromis finale. Pentru realizarea acestui obiectiv, este necesar un angajament interinstituțional puternic.

Actele juridice ale UE pot fi, de asemenea, contestate în fața Curții ca urmare a oricăror încălcări ale drepturilor fundamentale. Controlul Curții se extinde și asupra statelor membre, dar numai în cazurile în care pun în aplicare legislația UE. În rest, statele membre aplică propriile sisteme naționale privind drepturile fundamentale. Aceasta reprezintă o alegere clară și deliberată pe care au făcut-o statele membre la elaborarea Cartei și a tratatului.

Instituțiile UE nu trebuie să se limiteze la simpla respectare a cerințelor juridice care decurg din Cartă. Instituțiile UE trebuie să îndeplinească în continuare sarcina politică de promovare a unei culturi a drepturilor fundamentale pentru toți, și anume pentru cetățeni, operatorii economici și autoritățile publice. Faptul că Comisia a primit peste 3 000 de scrisori de la publicul larg privind respectarea drepturilor fundamentale indică faptul că cetățenii își cunosc drepturile și solicită respectarea acestora. Comisia le sprijină eforturile în acest sens.